

Komentar teksta *Kula Janković Stojana: istraživački pristupi i neke determinante u formiranju projektnih koncepata*, autora Ivana Basića

Radi se o kvalitetnom tekstu autora koji se već dokazao, među ostalim, i vrlo kvalitetnom knjigom o vrlo bliskoj temi (Ref. 3).

Ne trošeći riječi na opće pohvale i opća mjesta evo par konkretnih ispravaka / primjedbi / sugestija:

Tehničke: (manje važne za konkretnu namjenu ovog teksta)

1) Strana 4: Naziv „Ćelija“ koristi se ovdje za krivi prostor, tj. za prostor ispred Tamnice, što nije opravdano.

„Ćelijom“ se tradicionalno nazivala i naziva prostorija u jugozapadnom uglu kompleksa, prizemlje, uz zapadni izlaz, prema Klokošu. Ovo je važna distinkcija, jer ime „Ćelija“ upravo za tu prostoriju vjerojatno krije/odražava dio još nepoznate povijesti tog dijela kompleksa: moguće je da je u njoj živio svećenik, koji je niz godina bio nadglednik imanja, od povlačenja iz aktivne službe do smrti (pokopan u oštećenom grobu ispred crkvice). Druga mogućnost: prije preuređenja jugozapadnog krila Kule u „moderan“ stambeni prostor, na uglu kompleksa je, po kazivanju Stojana Desnice, na tom uglu je bio toranj tipa kule-stražare, pa je moguće da je u njegovom prizemlju bila prostorija upravo takvog imena.

2) Strana 4: namjena ovog prostora „ispred Tamnice“ zapravo nije još poznata: S obzirom na vrlo duboku „rupu“ u južnoj polovici ovog prostora (po predaji dubokoj oko 30 m, prije relativno nedavnog zatrpavanja na današnjih cca 3 m dubine i cementiranja (prva polovina 20 st.). Hipoteze su, po predaji, da je to bila ili „samica“- *oubliette*- ili podzemni tajni izlaz. Spominje se i pretpostavka da je mogla biti bunar, ali ovo zvuči najmanje vjerojatno s obzirom na nepresušnu živu vodu u neposrednoj blizini. U svakom slučaju izgleda da je prostorija imala neki veći značaj, s obzirom na vrlo elaborirana 4 luka, na svakom zidu po jedan//

3) (Stranica 4): Kula je stradala u njemačkom, a ne savezničkom bombardiranju (tada je srušena i „pojata“- najistočnija zgrada *Sjeverne fronte*, kad je stradao i veći broj partizana u njoj. Tada su oštećeni krovovi, te uzdrmani temelji južne fronte, što je rezultiralo postepenim odvajanjem i naginjanjem južnog zida u duljini od 23 m. (Sanirano većim zahvatom 1966 g.).

4) (Stranica 6) S obzirom da se govori o sadašnjem (i eventualnom bliskom budućem) vremenu (...sondažna i/ili sustavna arheološka iskopavanja crkve sv. Jurja i groblja ...), bilo bi ispravnije koristiti sadašnje ime crkvice (u upotrebi blizu 300 g.), dakle crkve sv. Đurđa.

5) Također, čini mi se da bi se tezu, koja identificira posjed Stojana Jankovića s posjedom biskupa Samsona, bilo bolje iznijeti više kao (manje ili više uvjerljivu) vrlo zanimljivu i intrigantnu hipotezu nego kao „gotovu stvar“, s obzirom da se tu silom prilika moralo preskočiti kakvih 300-400 godina (vrlo dinamične i burne) povijesti gdje praktički nema materijalnih dokaza.

Suštinskiji komentari/ primjedbe /sugestije :

Svakako je vrijedno uočavanje važnosti pitanja za kvalitetno koncipiranje projekata za Kulu Jankovića: procjena relativne vrijednosti mobilizacije baštinskih potencijala, u okviru relacije: vrijednost spomenika – održivo okruženje spomenika (strana 5), uz maksimalnu mobilizaciju lokalnih potencijala i ostvarivanje maksimalnih učinaka na dobrobit mikroregije (str. 6); zatim da srž mobilizacije baštinskih potencijala ne leži samo u restauraciji lokaliteta / spomenika, nego u njegovoj suštinskoj revitalizaciji. (strana 8) , da ta revitalizacija mora voditi računa o dugoročnoj komercijalnoj iskoristivosti uređenoga lokaliteta, (strana 7).

Također je kvalitetan koncizni sažetak mjera za održivi razvoj kompleksa Kule Jankovića: (Daljnji razvoj upravljačkog sustava, koji će generirati sredstva za daljnje funkcioniranje Kule

kao kulturno-znanstvenog središta; Diversifikacija aktivnosti u i oko Kule, koje kompleks učinile šire vidljivim i poznatim javnosti, odnosno povećale prepoznatljivost Kule kao kulturnoga (ili znanstvenoga, ili kulturno-turističkoga) središta.

Sve su to elementi koji bi, ispravno adresirani, bitno povećali šansu za financiranje i kod Europske komisija i kod drugih relevantnih donatora / investitora.

Ove naznake važnih pitanja i elemenata razvojnog plana projekta Kule Jankovića imale bi, međutim, znatno veću vrijednost da su ove opće kvalitetne ideje malo više razrađene, a uočene specifičnosti i opće preporuke malo više konkretizirane i detaljizirane.

Na primjer, za SWOT analizu uočeni su, odnosno predloženi (iako ne i barem grubo razrađeni) neki nedostaci („npr. zabačeni položaj kompleksa, nerazvijena i siromašna okolina, neprepoznatljivost“). Međutim, za drugu stranu SWOT analize -uočene prednosti, odnosno snažnije strane (sklopa i onoga što se u njemu odvija)- one nisu čak ni pobrojane a pogotovo ne malo više specificirane . Na primjer, padaju napamet, pored velikog kulturno-povijesnog značaja, izuzetne ambijentalne kvalitete, brojne vrlo kvalitetne zbirke umjetnina, sačuvanost bogatog arhiva i biblioteke, iznenađujuće veliki broj zanimljivih i značajnih ličnosti povezanih s Kulom; prirodne ljepote, posebno parkovne kvalitete, turistički potencijal (upravo radi kombinacije svih navedenih kvaliteta i njihove kombinacije) specifičnost smještaja Kule Jankovića na „vrućem“ mjestu dodira tri religije i dvije civilizacije, sa mnogostrukim interakcijama, uzajamnim obogaćivanjima ali i povremenim sukobima. Čak je i nedostatak „zabačeni položaj kompleksa“ relativan, s obzirom da je taj „zabačeni položaj“ zapravo smješten u idiličnoj prirodi i jako blizu „civilizacije“: udaljen samo 5 km od najbližeg mora, smješten između dva mora i dvije rivijere (sa smještajnim kapacitetima od preko 100.000 ležajeva), nalazi se samo 4 km udaljen od izlaza autoputa, te 10 km do zadarskog aerodroma Zemunik, itd, itd.

Ovakve specifične naznake i kvaliteta i mana kompleksa (pa onda i specifičnije razrade istraživačkih pristupa i determinanti u formiranju projektnih koncepata) bitno bi pridonijeli kvaliteti ovog (u načelu vrlo kvalitetnog) teksta i bitno mu povećale vrijednosti i, naročito, upotrebljivost u daljnjem formiranju i razradi projektnih koncepata.

Neke manje primjedbe/komentari naznačene su **crvenom bojom** u samom tekstu